

METIN ARDITI

TURQUETTO

ROMAN

Çeviri: AYSEL BORA

METIN ARDITI
TURQUETTO

Le Turquetto, Metin Arditi

© 2011, Actes Sud

© 2012, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ağustos 2012

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Ayça Sezen

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Ekosan Matbaası

ISBN 978-975-07-1515-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

METIN ARDITI
TURQUETTO

ROMAN

Fransızca aslından çeviren

Aysel Bora

METIN ARDITI, 1945 yılında Ankara'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İsviçre'de yaptı. École Polytechnique Fédérale de Lausanne'ı fizik mühendisi olarak bitirdikten sonra atom mühendisliği dalında doktora yaptı; ardından Stanford Üniversitesi'nde İşletme dalında yüksek lisans yaptı. 1996 yılından bu yana Suisse Romande Orkestra'sının yöneticisi ve organizasyon sorumlusu görevlerini gönüllü olarak yerine getiren İsviçreli yazar, 1988'de kurduğu Arditi Vakfı dışında, yardım amaçlı kurulan birçok vakfın idaresinde de görev yapıyor. Romanın yanı sıra deneme türünde de eserler veren Arditi, yedinci romanı *Turquetto*'yla prestijli bir edebiyat ödülü olan Jean-Giono Ödülü'nü aldı.

AYSEL BORA, İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdikten sonra *Meydan Larousse*'un çevirmen kadrosunda görev aldı. Bugüne değin, aralarında Jean-Paul Sartre, Georges Simenon, Amin Maalouf, Nathalie Sarraute, David Boratav, Mathias Énard, Milan Kundera, Yasmine Ghata, Gamal Gitani, Doris Dörrie, Christian Jacq gibi pek çok yazarın eserini dilimize kazandırdı.

Bertrand Py'e

Bir insanın gerçekliği, her Şeyden önce sakladıklarıdır.

ANDRÉ MALRAUX
Karşı Anılar

Okuyucuya not

Louvre Müzesi'nde Tiziano'ya mal edilen ve ilginç bir özellik sergileyen *Eldivenli Adam* isimli bir tablo vardır.

Tuvalin alt kısmında büyük harflerle yazılmış TICI-ANUS imzasında sanki iki farklı renk kullanılmış gibidir. Dikkatli bir ziyaretçi tabloya azıcık yakından bakacak olursa, T harfi koyu griyken ismin geri kalanı ICIANUS' un gri mavi olduğunu saptayabilir. Renk farkı çok bariz değildir ama varlığı tartışılmazdır.

Cenevre Sanat ve Tarih Müzesi 2001 yılında “Venedik ya da Yakalanan Renk” başlıklı sergi kapsamında bu tabloyu ödünç alır. Tabloyu yerleştirmekle görevli sanat tarihçisi imzadaki tuhaflik karşısında şaşırır ve bir inceleme yapma işini üstlenir.

Bu araştırmadan çıkan sonuç, yakın tarihlere kadar Cenevre Müzesi'nin restorasyon bölümünün arşivlerinde “DR-2001-48-VL-RX” referansıyla tasnif edilmişti ve erişilmesi özel izne bağlıydı. 2009 Ekimi'nde devlet arşivlerinin şeffaflığına dair Büyük Meclis tarafından onaylanan yeni yasayla artık bu belgeye serbestçe ulaşılabilir.

İşte söz konusu raporun özeti:

ELDİVENLİ ADAM ÜZERİNDE
X İŞİNLARILYLA FLÜORİŞİL TAYF ÖLÇÜMÜ

Sağ alt köşedeki renk anormalliğinin analizi

Koyu gri tondaki T harfinde çok az miktarda kurşunla (*biacca*) karbon karası kullanılmıştır. Bu karışım çok sayıda lipitle (çeşitli balmumları, hayvani ve bitkisel yağlar) doğal reçinelerin (özellikle kolofan) hafifçe yakılmasından elde edilmiştir.

Mavi benekli ICIANUS harflerinde ise is karası ve azurit (*azzurro della Magna*) karışımı, alüminyum silikat ve sodyum kompleksi uygulanmıştır.

Her şey söz konusu imzanın iki farklı zamanda ve iki ayrı atölyede, iki ayrı el tarafından atıldığını düşündürmektedir.

Tarih sıralaması dikkate alındığında (T harfi mantıken daha erken bir tarihte tablonun esas yaratıcısının atölyesinde yapılmıştır), tablonun Tiziano'nun elinden çıkmadığı varsayımı ileri sürülebilir.

V.L.

Aynı analiz başka bir özelliği daha gün ışığına çıkardı. Tuvali kaplayan vernik iki reçineden elde edilmiştir: XVI. yüzyıl resim sanatında çok yaygın olan servi esansı, sandarak reçinesi ve vernik yapımında kullanıldığı hiçbir yerde geçmeyen günlük.

I
KONSTANTİNİYYE
Eylül 1531

I

“Eli! Baban durdu!”

Gözünün önünde olmasına rağmen, Arsinya'nın şu bağırma huyu yok muydu!

Eli arkasına dönüp babasına baktı. Adam alnı ter içinde idrar kesesinin üstüne bastırıyor ve hamallarla dilenciler gibi sokak ortasında işiyordu... Kapalıçarşı'nın yolunu tuttuklarından beri bu üçüncüydü.

Eli gözlerini indirdi, babasının kamışından kesik kesik gelen pembemsi küçük idrar püskürtülerini gördü ve damlacıkların toprağa karışıp kaybolmasını izledi. Sonra birden gözlerini kaldırdı. Gözleri iki siyah bilye gibi katılaştı, yüz hatları gerildi ve on saniye kadar hınçla babasını süzdü. Karşısında sıska, kamburu çıkmış, derbeder bir adam gördü...

Cepheden çizecekti onu. Böylece kusurlarını kapatıyordu. Babasının her portresinde yaptığı gibi. Bakışına bir canlılık verecek, ya başını tutuşunu dikleştirecek ya da duruşuna biraz vakar katacaktı.

Eli'nin neredeyse bütün çizimleri gibi, bu da “yığın-daki” yerini alacaktı. Eli bağdaş kurup oturur, gözlerini kapatır, elleriyle yüzünü saklar ve tamamen içine dönüp aklından resim yapardı. Elinde bir kurşunkalem varmış gibi, önce bir çizgi, mesela bir yüz ovali ya da bir omuz

köşesi çizer, sonra gerçekten resim yapıyormuş gibi ikinci bir çizgi ekler, resim bütünüyle ortaya çıkana kadar bu şekilde devam ederdi. Yoğunlaşarak resme bakar, sanki yaptığı her şey gerçekmiş gibi şuraya bir gölge, buraya açıklı koyulu tonlar ekler, bir bakışı sertleştirir, bir kasın gerginliğini vurgular. Daha sonra bütün gücünü toplayıp resme bakar, resmi en küçük ayrıntısına kadar içine nakşeder ve onu babasıyla paylaştığı hap kadar odanın belli bir köşesindeki yine hayali bir resim yığınının üzerine koyardı.

En tuhafı da, bu yığın için resim yaparken içinin yoğun bir heyecanla dolmasıydı. Böyle anlarda tepeden tırnağa bir üstünlük hissine kapılırdı. Hiçbir şey ona imkânsız gelmiyordu. Tüyle, fırçayla ya da gümüş uçla çalışıyor, binbir renk kullanıyor, gölge ve gölge ışık oyunlarına başvuruyor, lafın kısası, canı nasıl isterse öyle resim yapıyordu. Sonuçta, kendi hayatının efendisiydi.

“Sen yok musun,” dedi Arsinya, “sana her şeyi iki defa söylemek lazım! Ayrıca ben konuşurken yüzüme bak!”

Eli'nin içinden birden onu kızdırmak geldi ve yürümeye devam etti.

“Eli!”

Ciyaklayan bir serçe... Eli omuz silkip durdu. Ne yaparsa yapсын, Arsinya'yı kızdırmakta gecikmezdi.

Aynı anda babası, Arsinya'yla satmaya götürdükleri Gürcü kız Roza'ya döndü, “Kusuruma bakmayın,” dedi.

Arsinya başını sitem eder gibi sallayarak, “Sami,” dedi, “keşke sen evde kalsaydın.”

Sami ölecekti. Hem de çok yakında...İdrar yapmakta zorlanan erkekler çabuk ölürdü. Çişleri gelir, minik fışkiyelerden fışkırır gibi pembemsi bir şey işerlerdi, sonra yine çişleri gelirdi ve sonunda da ölüp giderlerdi. Sami kaç yaşındaydı? Bir hesap yaptı, yanıldı, iki defa baştan aldı ve otuz altıya, sonra otuz sekize geldi. Arsinya için-

den, altmış sekizinde gibi duruyor, dedi. Ya kendisi? Elli altı? Elli yedi?

rperdi. Daha ne kadar dayanacaktı? Gözlerini Sami'den ayırıp Eli'ye baktı. Őu çocuk... Gitgide daha çok fareye benzemeye baŐlamıŐtı. Hayvan burnuna benzeyen o burnu ve sürekli fıldır fıldır bakan gözleri... Bak Őimdi de gözlerini Roza'nın ggsne dikmiş!.. Serseri ne olacak! Büyük bir zevkle haddini bildirecekti Őuna, hem de hemen!

Eli kadının bakıŐını yakaladı, onun kızmaya baŐladığının hissetti ve içinden, tyme zamanım geldi dedi:

“Ben Celal Baba'ya gidiyorum.”

“Sen babana ne kötülük ettiğini biliyor musun?” diye bağırdı Arsinya. “Senin için kendini nasıl feda ettiğini biliyor musun?”

Sami yeter susun anlamında elini kaldırdı. Ter içindeydi, idrar kesesi fena halde kasılıyordu ve oğluyla Arsinya'nın dalaŐmaları canına yetmiŐti.

Adamın sessiz kaldığını gören Arsinya bunu fırsat bilip sze devam etti:

“Sen Müslüman deđilsin ki! Sen Yahudi'sin! Senin hatla uđraŐman caiz değil! Senin işin Esir Han'da.”

Eli onu bilirdi. Böyle anlarda kadının aklında tek bir Şey olurdu, didiŐmek. “GörüŐürüz!” diye bağırdı ve Terlikiler Sokağı'na dalıp hamalların, tellalların ve iŐsiz gcsz takımının arasında gözden kayboldu.

Arsinya arkasından, “Utan utan!” diye bağıırıyordu.

Őu ocuđun o Celal Baba'nın yanına koşup gitmesi yok muydu! Sinsinin tekiydi ne olacak! Fare gibi sinsi! Ya onun kafasına olmadık Şeyler sokan Celal Baba...Hem neden ona baba diyordu ki! Babasını gcendirdiğini hiç mi fark etmiyordu?

Neysel ki kendisi vardı... Eli'yi azarlamak için değil... Adam olmasına yardım etmek için! O yapmazsa, bu ođ-

lanı kim terbiye edecekti? Herhalde zavallı babası değil! Rum komşuları Sofiya hiç değil. Altı çocuğuyla, üstüne bir de meyhaneye yemek yetiştirirken, zavallı kadın... Eli'yi emzirmişti, tamam... Ama bu eski hikâyeydi!

Şu Eli serserisi... Mesela hana giderlerken. İlle önden koşup kaçacak! Peki niçin? Babasının sokağa işediğini görmemek için mi? Sanki üç adımda bir işlemek zorunda kalmak zavallı adamın kabahatiymiş gibi! Adam zengin olsa, evinde otururdu! Her çışı geldiğinde bir beyefendi gibi sakın sakın idrarını yapardı! Eli babasına minnet duymalıydı... Küçümseme değil... Hasta olmasına rağmen köpek gibi çalışmaya giden bir baba...Ve aklına eseni yapan şu velet... İşinin olmadığı yerlere dadanan! Mürekkepçiler Sokağı'na, meyhaneye, Kariye Kilisesi'ne... Bu yüzden bazı günler ona haddini bildirmesi gerekten şart oluyordu! Onu sevse bile!

Üstelik Arsinya hayatta kimseyi sevmemişti... Öyle anlar olurdu ki, onu sımsıkı bağrına basmaktan başka bir şey istemezdi... Onu boğacak kadar öpmekten, her yerinden, saçlarından, yanaklarından, boynundan, her yerinden... O küçücük kupkuru bedeni bingil bingil etlerine bastırıp öylece tutmaktan... Eli'nin parmaklarını tüm gücüyle sırtındaki yağ topaklarına geçirdiğini hissettiğinde, Arsinya bunu çocuğun çaresizliği olarak görür, kendi kendine bu çocuğun ona ihtiyacı olduğunu söylerdi, hiçbir zaman hiç kimsenin ona ihtiyacı olmadığından, sonunda vazgeçilmez biri olma duygusu onu sevince boğardı.

Böylece Arsinya hiç durmadan kendini Eli'yle dalaşma arzusuyla onu şefkate boğma isteği arasında kalmış bulurdu. On iki yıl önce onu anasının karnından çıkararak oydu. Çocuğu gösterdiğinde, zavallı kadın otuz altı saat süren bir doğumun ardından bitkin düşmüştü. Gülümsemişti. Sonra Türkçe ve Kastilya lehçesi karışımı bir dille mırıldanmıştı: "*Es un küçük fare muy lindo,*" ne şirin

küçük bir fare bu. Arkasından içi geçmişti. Bir saat sonra da ölmüştü.

“Dönelim,” dedi Sami.

“Zor bir yaşta,” dedi Arsinya. “Ama o iyi bir çocuk. Göreceksin, bir gün onunla gurur duyacaksın!”

Sami cevap vermedi. Gururdan o kadar uzaktılar ki. Oğlu onlara ihanet ediyordu. Ona, annesine, akrabalarına, atalarına... Herkese ihanet ediyordu.

II

Celal, "Allah'a binlerce şükür olsun," diye mırıldandı. Böyle bir koyun postunu ömründe görmemişti.

Yünü başparmaklarıyla okşadı. Şu kıvırcık tüyler! İri iri, yağlı yağlı, terden kapkara... Hayvan dört, belki de beş yıldır hiç kırılmamıştı...

Sokaktakiler ona tepeden baksın ve istedikleri kadar Küçük Celal desinlerdi, şimdiye kadar hiçbiri onun bu post sayesinde elde edeceği mürekkep gibisini yapamamıştı. Kırkından bir teki bile!

Ona Küçük Celal derlerdi... Yüce Allah onu kısa boylu yaratmıştı, tamam. Eee ne olmuş? Hiç olmazsa o her daim bakımlıydı. Şimdiye kadar bir kez olsun lekeli gömlek giydiğini gören olmamıştı. Oysa, sokaktakiler... Kirli bir gömlekle nasıl çalışabiliyorlardı, akli almıyordu. Mürekkep imal etmek sükunet isterdi... Temizlik... Bir mürekkep şişesini çalkalamak ya da kalemleri bir rafa dizmek gibi en basit hareketler bile çok büyük bir özene layıktı.

Kendisi ne olursa olsun işinin gerektirdiği her çalışmayı en ince ayrıntısına varıncaya kadar bir saygı çerçevesi içinde tamamlıyordu. Dükkânı ufacak iki bölümden oluşuyordu. Sokağa bakan ön tarafta satılmayı bekleyen şişelerle bir yazı masası duruyordu. İmalat için gerekli

olan malzeme arkadaki bölümde sıralanmıştı. Arap zamkı konsantreleri, mürekkepbalığı hülasası, şap kristalleri, alçı, kireç gibi bağlayıcılar, hepsi belli bir sıraya göre dizilmişti. Bir rafta imalatta kullanılan alet edevat, bir başkasında ise boş şişeler duruyordu.

Celal hayatını üç faaliyet arasında geçiriyordu ve her biri onun için temeldi: mürekkep imalatı, ibadet ve sema etmek.

Aslında bu üç şey tek şey ediyordu. Mürekkepleri Kuran surelerini kopya etmek için ürettiyordu, sema ise Celal'in ruh dinginliğine, yani Yüce Efendisine yakın olmasını sağlıyordu. Böylece hayatının her ânı, zihinsel şeyler kadar bedensel şeyler konusunda da, Peygamber'in dediğinden çıkmamaya dayanan tek bir hedefe doğru ilerliyordu. Celal bu üç faaliyetin her birine bütün yüreğini, bütün dikkatini ve bütün sadakatini adıyordu.

Yediğine içtiğine sonsuz bir özen gösteriyordu. Kendisini yarattığı için Rabb'ine şükrediyor ve vadesi erip de Rabbi onu yanına çağıracağı an, onun huzuruna vakar içinde ve alçakgönüllülükle varabilmek için hazır olmak istiyordu. Bu yüzden, beş dakika geçmiyordu ki, kendine hep aynı soruları sormasın: Yaptığım şey Peygamberimizin hadislerine uygun mu? Hayatım bir müminin, daha da önemlisi bir mürekkep imalatçısının hayatının olması gerektiği gibi şeriat yolunda mı? Ben bu görevi yerine getirmek için seçilmiş olmaya layık mıyım?

Elbette sokaktakilerin sataşmaları çoğu zaman onu şüpheye düşürüyordu. Ama direniyordu. Kendi kendine, aslında diyordu, onları rahatsız eden şey hiçbir şeyi onlar gibi yapmıyor olmam. Bu doğrudu... Pısır pısır dualar okuması, oruç tutması ve semazenlik etmesi sokaktakilerin sinirine dokunuyordu... Bu bir yana, Celal arada bir onlar da oruç tutsa ve yüce Rabbimizin yolundan gitse-ler ne iyi olur, diye düşünüyordu... En önemlisi de, mü-

rekkeplerini hile hurda karıştırmadan imal etseler! Çünkü mürekkeplerin solduğunu çok görmüştü! “Elde ettiğim şu maviye bak! Şu koyu kırmızıya bak! Ya şu yeşile ne dersin!” Mürekkepçiler Sokağı’nda bundan başka bir şey duyulmazdı. Övünüp dururlardı... Aslında, işin başında onların mürekkepleri de olağanüstü oluyordu. Parlak, akıcı, şahane... Bundan kolay ne vardı? Onlar için mürekkebi şap taşıyla sulandırmamak yeterliydi. Tabii on ya da yirmi yıl sonra renkler atıyordu... Ama bu sonraki işti! Onları ilgilendirmiyordu...

O ise tersine, babasından öğrendiği gibi şap taşı kullanıyordu. Bu da elbette mürekkebi çok soluk yapıyordu. Ama çok iyi bir bağlayıcıydı! Kalemin ucunda o ne akışkanlıktı öyle! Üstelik şap, karıncaları da kaçıyordu! Sokaktakiler mürekkepleriyle istedikleri kadar alay etsinlerdi, doğru, onun mürekkepleri mattı, ama on kuşak, yirmi kuşak solmadan dayanacaktı!

Akşam Ahmed uğramıştı. Hani şu... Bir eşi daha olmayan bir düzenbaz! Kafasını kapı aralığından uzatıp seslenmişti: “Küçük Celalim! Eğer şap taşına ihtiyacın olursa, bende istediğin kadar var! Sana ucuza veririm!” Arkasından, gülmekten katılarak çıkıp gitmişti. O an Celal’in içinden ağlamak gelmişti... Ona “Sen domuzun tekisin!” diye bağırarak isterdi. Ama kendini tuttu. Onun görevi babasının dediği gibi sonsuza kadar dayanacak mürekkepler imal etmektir. Elbette ilk görevi Allah’tan korkmaktır. Ama hemen arkasından gelen ikincisi, yazacağı ayetlere layık mürekkepler imal etmek ve babasına saygı göstermektir.

Süleyman Abi... Herkes ona böyle derdi. Büyük Bırader Süleyman. Bütün sokaktan saygı görürdü... Mürekkepleri hâlâ ilk günkü gibi okunabiliyordu! Tıpkı hatatın kalemini hokkaya batıracağı ilk andaki gibiydiler! Üstelik bin yıl sonra da okunmaları mümkün olacaktır!

Bakışları sıra sıra dizilmiş satılık mürekkep hokkalarında gezindi. Sayılarının çok fazla olduğu doğrudu... Hattatlar parlak mürekkep istiyorlardı... Işık saçan... Gene de sattıklarından geçinecek kadar kazanıyordu, ne olursa olsun babasından öğrendiği terkihi değiştirmeyecekti. Bazı günler şeytan dürtse bile... Şap miktarını azaltmak basit işti... Böyle anlarda, kendini doğru yola dönmek zorunda olduğunu hissettiğinde, sema etmeye gidiyordu.

Sema etmek... Olduğun yerde dönmek... Kendinden geçene kadar dönmek... Yüce Rabb'i düşünmek ve dönmek... Ona hizmet için yaşadığını göstermek... Ona sonsuz bir minnet duyduğunu göstermek. Her gün ona hizmet etmek ve ertesi gün ve ondan sonraki gün aynı alçakgönüllülükle hizmet etmeye devam etmek.

Ayrıca sema etmek ona soluk aldırıyordu. Dükkânında, ötekilerden biri kapıyı itip de sataşacak ve canını sıkacak korkusu içinde yaşıyordu. Tıpkı Ahmed denen şu eşek herif gibi... Sema icra ettiği tarikatta ise herkes saygılıydı... Ona selam veriyorlar, hal hatır soruyorlardı.

Onun derdi, sokaktakilere karşı kendini savunmamasıydı.

Yeniden koyun postunu okşadı. Babası olsa onunla gurur duyardı. Olabilecek en güzel mürekkebi yapacaktı.

Babası her aklına geldiğinde olduğu gibi, gözlerinin yaşlarla dolduğunu hissetti ve koşup dükkânın arkasına saklandı.

III

Eli, Arsinya'nın kendisini göremeyeceği bir yere gelince Mehmed Zeytûnî'ye yakalanma korkusuna düştü, hanın önünde dilenen, bacakları olmayan bir adam. Eli'yi böyle mahallede son sürat kaçarken görecektir, onunla konuşmak isteyecekti. Ona laf atacaktı, "Cık cık cık... Bizim Küçük Fare'nin çok acelesi var galiba! Nereye gidiyor ola ki bu?" Üstelik Mehmed Zeytûnî, Arsinya'nın önünde imalı laflar sokuşturacak tipte biriydi: "Baksana... Senin şu Küçük Fare... Siz handayken o neler yapıyor? Celal Baba'nın yanına mı gidiyor? Aaa öyle mi? Emin misin? Tuhaf şey, ben olsam başka şey düşünürdüm..." Ve bu minval üzere konuşur da konuşurdu...

Eli bir gün portresini yapıp ona vermiş, Mehmed Zeytûnî dikkatle inceledikten sonra hırçın bir ifadeyle: "Beni güzelleştirmek istedin, öyle mi Küçük Fare, ha? Beni kandırmak mı istedin?" Birkaç saniye boyunca bakışlarını ona dikmiş, ardından gülmekten katılmıştı. Eli hayatında hiç bu kadar korkmamıştı.

Mehmed Zeytûnî'yi idare etmek lazımdı. En iyisi ondan uzak durmaktı.

Eli, Terlikçiler Sokağı'ndan çıkıp sağdaki ilk geniş yola daldı ve Hasırcılar Caddesi'ni tırmanarak Esir Han'ın yolunu tuttu. Kapalıçarşı'nın kalabalığı arasından kaç-

maya çalışırken, Arsinya bir an bile aklından çıkmıyordu. Hiç dürüst değildi şu Arsinya! Ondan faydalanıyordu! Kızlardan da faydalanıyordu! Aslında herkesten faydalanıyordu! Kızlara, “Uslu durursan, Eli portreni yapacak,” der ve anlamaları için konuşur da konuşurdu... Gerçekten de kızlar portrelerini görünce mutluluktan havaya uçarlardı. “Aaa, bu benim! Benim! Baksana!” diye bağrışıp dururlardı. Arsinya’ya karşı duydukları minnet o kadar büyüktü ki, bunu nasıl ifade edeceklerini bilemezlerdi. Böylece o da onlardan istediğini bir güzel koparıyordu, Eli’nin gözünden kaçmıyordu bu...

Arka avludan dolaşıp hana döndü, yangın merdivenini ahşap cepheye iyice dayadı, kimsenin görmediğinden emin olduktan sonra iki katı tırmandı. Tavan arasındaki odaya gelince, ayaklarının ucuna basarak içeri girdi ve gözleri zemindeki harcı kazıyarak açtığı bir parmak genişliğindeki yarığa denk gelecek şekilde dikkatle yere uzandı. Böyle yapınca alt katta esir tacirlerinin haremle satacağı kızların teşhir edildiği odayı olduğu gibi görebiliyordu. Birkaç dakika sonra Roza’nın göğüslerini görebilecekti... Nihayet...

Çıplak kızları daha önce de çok görmüştü. Ama Roza başkaydı... Bir erkek gibi boylu boslu, güçlü...

Birden ciğerleri sıkıştı. Elinden geldiği kadar derin bir nefes aldı ve hava bronşlarından geçerken öyle yüksek sesle ıslık çaldı ki, on beş adımdan duyulabilirdi. Bunun üzerine Celal Baba’nın öğrettiği gibi ağzını alabildiğine açarak kısa aralıklarla nefes almaya başladı, ıslık sesi çabucak kesildi.

“Nasılsın?”

Arsinya’nın sesiydi bu. Dış galeride olmalıydı.

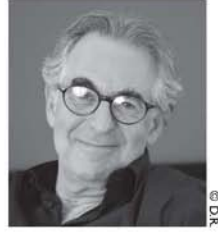
“İdare eder,” diye cevap verdi Sami.

“Daha iyisin ya?”

Cevap gelmedi.

*Metin Arditi, ince ince
işleyerek kaleme aldığı
ve birçok dile çevrilen
romanlarıyla, edebiyat
severlerin eserlerini merakla
beklediği bir yazar.*

1519'da Osmanlı topraklarında, Konstantiniyye'de dünyaya gelen Eli, resim yapma tutkusuyla yanmaktadır. Ancak o bir Yahudi'dir ve dini, resim yapmasını yasaklamıştır. Tutkusunun peşinden gitmeyi seçen delikanlı, özgürce resim yapabilme hayaliyle bir gemiye atlayıp Rönesans'ı yaşayan İtalya'ya, Venedik'e kaçar.

Sanatı için her şeyden, hatta kimliğinden bile vazgeçen, Venedik'in en büyük ressamlarından Eli ya da ustası Tiziano'nun verdiği adıyla Turquetto, İtalyan Rönesansı'nın en parlak döneminde yarattığı eserlerini, Katolik Kilisesi'nin katı kurallarının kurbanı olmaktan kurtarabilecek midir? Peki ya, büyük usta Tiziano'ya ait olduğu sanılan *Eldivenli Adam* isimli tablo, Turquetto lakaplı bu Osmanlı Yahudisinin eseri olabilir mi?

Metin Arditi sanat, iktidar ve din üçgeninde sıkışmış farklı bir ressam portresi çizmekle kalmamış, korkunç ama bir o kadar da görkemli o dönemi, ürpertici karanlığı ve bugünü bile aydınlatan ışıltısıyla XVI. yüzyılı, Doğu'dan Batı'ya gözler önüne sermiş.

Kapak resmi: GENTILE BELLINI

ISBN 978-975-07-1515-0

9 789750 715150